

תוכניות ממשלתיות לטיפול באבטלה בעת מגפת הקורונה בישראל ובמדינות OECD דוברות אנגלית

סטיבן לאופר

עריכת לשון: רויטל אביב מתוק
עיצוב גרפי: ענת פרקו-טולדנו

המחקר מומן בסיוע ממשלת ישראל

מכון מאירס ג'וינט ברוקדייל

ת"ד 3886 ירושלים 9103702

טלפון: 02-6557400

brook@jdc.org | brookdale.jdc.org.il

ירושלים | חשוון תשפ"ב | נובמבר 2021

תקציר

רקע

בישראל, כמו במדינות אחרות, משבר הבריאות שנגרם עקב מגפת הקורונה לווה במשבר כלכלי, שכן ההגבלות שהטילה הממשלה להאטת התפשטות הנגיף הביאו לשיבושים חסרי תקדים בשוק התעסוקה. כדי לתמוך במשקי הבית במהלך המשבר הכלכלי, האריכה ממשלת ישראל את מתן דמי האבטלה וסיפקה קצבאות לעובדים שהוצאו לחופשה ללא תשלום (חל"ת). ממשלות במדינות מפותחות רבות אחרות נקטו בצעדים דומים כדי לתמוך בתושביהן ובכלכלותיהן בעת המשבר.

מטרה

מסמך זה סוקר את התוכניות שסיפקו הממשלות בישראל ובמדינות OECD דוברות אנגלית (ארצות הברית, אוסטרליה, ניו זילנד, אנגליה, קנדה, אירלנד) לשם התמודדות עם העלייה בשיעורי האבטלה שנוצרה עקב מגפת הקורונה, תוך כוונה למקם את הניסיון הישראלי בהקשר בין-לאומי.

שיטה

המידע המוצג נאסף באמצעות סקירה של נתונים וכתבות חדשותיות שפורסמו באופן מקוון על ידי ממשלות וגופי חדשות בישראל ובמדינות OECD דוברות אנגלית.

ממצאים

המדינות שנסקרו השתמשו במגוון תוכניות תמיכה בהתמודדותן עם העלייה בשיעורי האבטלה כגון מתכונת כלשהי של תוכנית לשימור עובדים, או מתן כסף לעסקים שנפגעו על סמך הכנסתם הכוללת כדי לסייע להם בשימור עובדים במהלך המגפה, או מימון ממשלתי של חלק מן ההכנסות שאיבדו עובדים שהוצאו לחל"ת, בדומה לתוכנית שאומצה בישראל. כמו כן, כמו בישראל, כמעט כל המדינות בסקירה הגדילו את דמי האבטלה לעובדים שאיבדו את מקום עבודתם.

נראה כי הניסיון של ישראל הוא הדומה ביותר לזה של ארצות הברית, שם הנזק הכלכלי לטווח הקצר היה רב, אך נראה כי חלה התאוששות ניכרת הודות למסע החיסונים הנרחב. נוסף על כך, בדומה למצב בישראל, הממשלה בארצות הברית הפסיקה בקיץ 2021 לשלם דמי אבטלה במטרה לתמרץ עובדים לחזור לשוק העבודה.

מדינות אחרות שנסקרו חוו השפעות כלכליות שונות ומשך הזמן שבו סופקו המענים היה שונה. אוסטרליה וניו זילנד הצליחו להתמודד עם הנגיף במהירות והפסיקו את תוכניות התמיכה שלהם כבר בתחילת 2021. עם זאת, בעת כתיבת מסמך זה, שתי המדינות מתמודדות עם התפרצויות מתחדשות של המגפה. באנגליה, באירלנד ובקנדה ההשפעות הכלכליות היו רבות יותר, ההתאוששות שם ממושכת והדרגתית, ותוכניות התמיכה שלהן ימשיכו לסתיו 2021 או יותר.

מסקנות

מניתוח הממצאים עולה כי מבין מדינות OECD דוברות אנגלית שנסקרו, בארצות הברית ההתפתחויות בשוק העבודה והקצבאות הממשלתיות היו הדומות ביותר לאלה שבישראל. מעניין כי המדינות השונות בארצות הברית מסיימות את מתן הקצבאות הללו בקצב שונה, בהתאם לנסיבות הכלכליות המיוחדות שלהן ולהעדפות המדיניות של ממשלותיהן.

מחקר שנערך לאחרונה בארצות הברית¹ מצא שבמדינות שבהן הופסקו הקצבאות מוקדם יותר, גבר הסיכוי של עובדים מובטלים למצוא עבודה. עם זאת, מידת ההשפעה על מציאת עבודה הייתה קטנה. המחקר מצא כי הפסקת הקצבאות הובילה לירידה בהוצאה הצרכנית בקרב עובדים שהיו מובטלים במהלך המגפה, שכן סך הקצבאות שהופסקו היה גבוה מהכנסות העובדים מתעסוקה. בשל הדמיון של ישראל לארצות הברית, נראה כי הפסקת דמי האבטלה תוביל חלק מן העובדים המובטלים למצוא מקומות עבודה חדשים, אך היא עלולה גם להוריד את ההוצאה הצרכנית הכוללת, כך שההשפעה נטו הצפויה על הכלכלה הישראלית אינה ברורה.

¹ Coombs, K., Dube, A., Jahnke, C., Kluender, R., Naidu, S., & Stepner, M. (2021). *Early Withdrawal of Pandemic Unemployment Insurance: Effects on Earnings, Employment and Consumption*. pandemicUlexpiration-paper.pdf (michaelstepner.com).

תוכן עניינים

1	1. רקע
2	2. מטרה
3	3. שיטה
4	4. סיכום הממצאים
4	ישראל
5	ארצות הברית
6	אוסטרליה
6	ניו זילנד
7	אנגליה
8	קנדה
8	אירלנד
9	לוח מסכם
10	5. מסקנות
11	מקורות